

LÅSESMEDEN

Yrket som har egen kirke og helgen
side 4-6

Fortsatt høyt oppe
side 12-13

Har vokst uten smerter
side 14-15

innhold

3	Leder	18	Fikk eksperthjelp
4-6	Yrket som har egen kirke og helgen	20-21	ELF Convention Istanbul
8-9	Låser som holder vann	22-23	Bransjenytt
10-11	MC – nesten like gøy som lås	24	Produktnytt
12-13	Fortsatt høyt oppe	25	Nytt fra administrasjonen og nye medlemmer
14-15	Har vokst uten smerter	26-27	Medlemsregister
16-17	NL instruktører Låsesmedtreff		

OFFISIELT ORGAN FOR FORENINGEN NORSKE LÅSESMEDER

August 2010 - Nr 2 - 26. årgang

Redaktør: Anne Line M. Sagbakken

Annonser: Norske Låsesmeder
Postboks 107, 1332 Østerås,
tlf: 91 80 72 79, faks: 21 06 27 35
www.nl-lasesmed.no
email: post@nl-lasesmed.no

Design og grafisk produksjon:
Helli Grafisk - design og kommunikasjon
www.helligrafisk.no
Forside: SXC Sanja gjenero

Opplag: 3000 eks.

2 / 02.2010

Låsesmeden utkommer tre ganger i året; april, august og desember. Den sendes NL-, DLF- og SLR-medlemmer, beslag- og låsgrossister, produsenter, banker, forsikringskontor, arkitekter, entreprenører, byggmestere, postkontor, borettslag, politikammere og lensmannskontor og andre sikringsinteresserte grupper. Redaksjonen forbeholder seg rett til å redigere innsendte manuskript og bilder.

Foreningen Norske Låsesmeder
Stiftet i 1977; en landsdekkende forening av godkjente medlemsbedrifter

Våre målsetninger er:

- Heve forståelsen for fysisk sikring og kriminalforebyggende tiltak.
- Bevare og utvikle låsesmedhåndverket i takt med teknologisk utvikling
- Sikre tilgang til faget gjennom samarbeid om fagopplæring og læringeplasser
- Kvalitetssikring av medlemsbedriftene gjennom opplæring og etterutdanning

2/10

KNUT KILDAHL,
FORMANN

Norske Låsesmeder formannen har ordet

Sommeren er allerede på hell og høsten nærmer seg med jakta, som er årets høydepunkt for mange av oss.

Alle registreringspliktige våpen eller en vital del av våpnene skal utenom jakta oppbevares i FG-godkjent sikkerhetskap eller i skap med et høyere sikkerhetsnivå. Med vital del menes sluttstykke, låsekasse eller pipe. For våpen som lades ved at våpenet brekkes, regnes pipe, forskjefte eller kolbe med avtrektermekanisme som vital del. For enkeltløpede hagler som lades ved at våpenet brekkes, regnes ikke forskjefte som vital del. Med vital del på pistol regnes våpenets rammestykke, pipe eller sleide/sluttstykke. Med vital del på revolver regnes rammestykke, pipe eller sylinder/tønne.

Med FG-godkjent sikkerhetsskap eller skap med høyere sikkerhetsnivå menes skap som er godkjent etter Norsk Standard NS 5089, INSTA 610 eller NS-EN 1143-1. Reglene skjerpes fra i år og vi bør fra faglig hold være oppdatert på dette og andre regler vedrørende verdioppbevaringsenheter og brannsikrede dokumenter. Dessuten er det vi som må tre støtte til hvis nøkkelen eller koden til skapet er borte dagen før jakta.

Enkelte innkjøpere av sikkerhet går fortsatt i den fellen å vektlegge pris som det viktigste eller eneste kriteriet. En bør alltid vektlegge krav til utførelse, kunnskap, etikk og service, spesielt ved anskaffelse av høysikkerhetsprodukter som f. eks låssystem og adgangskontroll.

Kopiering av systemnøkler blir mer og mer vanlig og jeg anbefaler medlemmene våre kun å selge låssystemer med patenterte nøkler.

Kunstig lave timepriser er en underminering av hele bransjen vår som i mange år har jobbet hardt for utdanning, svennebrev og mesterbrev.

Vi er pålagt å følge alle forskrifter være seg FG`s regler,

forskrifter om brann og rømning, diskrimineringsloven, opplæringsloven m.m.

Jeg oppfordrer sikkerhetsansvarlige til å legge vekt på dette for å sikre seg forsvarlig og sikker drift i fremtiden. Det kan bli dyrt å velge billig.

Det er viktig at en sikkerhetsansvarlig i bedriften setter seg inn i problematikken rundt nye måter å sikre seg på. Dagens tyver bruker innbruddsteknikker som gjør det fullt mulig å hente ut tyvgods fra nesten hvilken som helst arbeidsplass midt på dagen uten å etterlate seg spor, uansett om det er montert avansert adgangskontroll.

Låsesmedens lott er å forhindre at slike innbrudd skjer. Slik har det vært i flere tusen år og slik vil det fortsatt være hos de som tenker sikkerhet på et høyt nivå.

Det har vært lederskifte i Danske Låsesmeders Forening og jeg vil takke Hans Mejlshede for sin innsats for låsesmedene gjennom mange år, ikke bare i Danmark, men også i resten av verden som President i ELF og nå som President i ALOA.

Velkommen til Tove Berg som ny leder av DLF. Tove er aktiv låsesmed og har også tidligere vært leder i DLF. Jeg ønsker Tove lykke til som leder og ser frem til å arbeide sammen for låsesmedene i våre nordiske land.

Låsesmedtreff på Lillehammer er neste store hendelse. Jeg oppfordrer alle til å være tidlig ute med bestillinger. Vi gleder oss!

Skitt jakt!
Knut Kildahl

Låsesmed - yrket som har egen kirke og helgen

I Roma kan låsesmedene gå til sin egen kirke hver søndag, og når de stenger butikken for godt kan de begravnes på en egen kirkegård. Alt under overoppsyn av skytshelgenen St Eligius.

MATS MOBERG TEKST OG FOTO

Hvordan og og hvorfor det er slik fremgår av «Statuti Dell Antica e Nobile Arte De Ferrari» (fritt oversatt «Statutter for låsesmeder og relaterte yrker»), som ble skrevet i Roma i 1690.

Det italienske låsesmedforbundet, ERSI gjorde i 2009 en oversettelse fra bokens latin til italiensk og engelsk. Der fremgår det hva datidens smeder måtte rette seg etter, og hvilke privilegier de hadde på den tiden. Og delvis faktisk også har i våre dager. Allerede på romertiden var låsesmeden en aktet person som med sin faglige dyktighet var verdsatt og anerkjent. De låsene og nøklene man har funnet fra rundt år null er imponerende i sin konstruksjon og utforming.

I Roma i år 1414 etablerte låsesmedene, våpensmedene og elleve andre nærliggende yrkesgrupper i St. Eligius Broderskap (som hadde eksistert siden 1000-tallet) ett eget laug. Frem til da hadde

man delt laug med salmakere og gullsmeder. År 1453 ga Nicholas V pavelig beskyttelse av dette nye lauset.

År 1495 ble de første statuttene for lauset nedtegnet, og regulerte i detalj mesternes yrkesutøvelse. Seks år senere fikk man sin egen kirke i Roma, St Eligius.

På grunn av yrkets kobling til beskyttelse og sikkerhet av personer og eiendom har myndighetene i Roma, helt siden romertiden, hatt en streng kontroll på de som utøver yrket. Låsesmedene selv har under alle år vært veldig nøye med å forsikre seg om at myndighetenes lover og regler for låsmesterne har vært strenge og at de har blitt fulgt opp hundre prosent.

Pavens Roma var veldig oppmerksomme på låsesmedenes yrkesutøvelse, og statuttene handler mye om regler for handelen,

samt regler for korrekthet og ærlighet (etiske regler) «som anstår en sann kristen låsesmed». En av de viktigste reglene var koblingen og respekten til de øvrige innenfor St Eligius Broderskap. Det var selvsagt skrevet i statuttene att Mesteren var pålagt å delta i alle av kirkens aktiviteter som høymesser og lignende. Alle mestere måtte også begraves i Broderskapets kapell, som fortsatt ligger på Romas hovedkirkegård. Man skulle også donere sin kunnskap eller penger til kirken.

I St Eligius kirke hadde hvert mesteryrke innefor laug et eget alter, og for låsesmedene finnes det tre ulike altere, avhengig av hva man var spesialisert på. Alle låser og nøkler til kirken er selvsagt laget med den ypperste håndverkspresisjon og er svært kunstferdig utført.

Nøkkelsymbolet, som i dag gjenfinnes i blant annet den norske NL-logoen) finner man på ulike plasser i kirken – enten som mosaikk eller malt. At symbolet har stått seg i snart 700 år tyder på at det var et vellykket design man laget den gangen. På tross av mangel på dataprogram og velutdannede grafiske formgivere.

Når man blar gjennom de gamle statuttene slås man i likhetene med dagens etiske regler. Forretningsforståelse og kunnskapsbevis var like viktige i 1495 som det er i dag. Straffen for den som ikke oppfylte statuttene kunne på den tiden være påtag-

elige. Livslangt yrkesforbud, bøter og fremfor alt skammen rundt og ikke lenger kunne titulere seg som mester var bare noe av det som kunne gå utover den som ikke oppførte seg...

I statuttene fra 1495 kan man blant annet lese:

Vi slår fast at den som vil åpne en låsesmedforretning ikke har rett til dette før han grundig har lært seg yrket. Han må oppfylle alle sin læremesters krav til fulle, og han må klare sin læremesters prøver før han, foran Mestereksaminatorene utfører følgende til bedømming. Han skal smi et stort stykke jern og sammenføye dette (gjennom å brette arbeidsstykket i flere lag og smi sammen jernet til et homogent og sterkt stykke). Videre skal han herde en hammer eller en smedhammer. Så skal han, fra bare ett stykke, lage en nøkkel. Det skal lages et låshus som nøkkelen skal kunne åpne både utenfra og innefra. Låsen skal være komplett med nøkkel og håndtak. Hvis han ikke klarer prøven, men allikevel utøver yrket, skal han betale to scudi (en stor sølvpenge med anselig verdi) ved hvert enkelt tilfelle han bryter mot denne regel.

Grunnutdannelsen hos læremesteren skulle være minst to år, før man kunne gå opp til prøven. Ingen fikk åpne verksted innenfor to hundre meter fra nærmeste kollega, og ingen kunne levere tilbud på en jobb en annen mester allerede hadde levert tilbud på. Ingen mester fikk lov til å jobbe med brukte låser eller verktøy, da det kunne finnes risiko for at dette kom fra noen utenforstående.

Det fantes altså allerede på 1400-tallet klare regler for etikk og moral, og høye krav til en gedigen fagkunnskap!

St Eligius kirke preges av de ulike mesternes arbeid og kunnskap. Utsmykninger, dører og låser er laget av medlemmer i Broderskapet. Døren til sakristiet (se bilde) er selvstengende takket være at låsen har en sinnrik konstruksjon med fallreile. En annen dør i kirken, som går til arkivet, er laget av et stort antall eikeplater som er forbundet og forsterket ved hjelp av smidde jernbånd. I døren sitter det tre kraftige låser med tre ulike typer nøkler. De innehas av Monsignor Vernier – Broderskapets prest, Broderskapets formann, og den tredje og siste av Broderskapets skattemester. Alle tre må være til stede samtidig for at døren til arkivet skal la seg åpne. I arkivet

finnes alle Broderskapets dokumenter samlet på ett sted. Det tidligste er datert på 1200-tallet.

St Eligius' foreldre var fra Roma, men han ble født i nærheten av Limoges i Frankrike i 590. Faren oppdaget sønnens uvanlige håndverkstalent, og sendte ham til en berømt gullmed i Limoges. Han ble senere sendt videre for å arbeide hos den kongelige skattemesteren, hvor han etter hvert fikk i oppdrag av kongen å lage en gulltrone – utsmykket med edelstener. Kongen ble så fornøyd med jobben at han utnevnte ham til skattemester i Marsielle.

Senere ble han biskop i Noyon-Tournai og etter hvert også helgenforklart og i egenskap av det utpekt som særskilt beskytter av gullmeder, grovsmeder og av alle som arbeidet med metall.

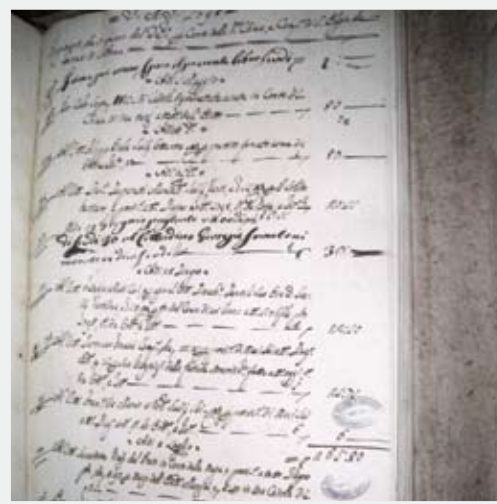

«Statuti Dell Antica e Nobile Arte De Ferrari» er en skrift som regulerer så vel stort som smått. Som for eksempel stykket som handler om hvordan møtene i Broderskapet gikk for seg. I den tredje paragrafen heter det:

Når Broderskapet er forsamlet har først øverstekonsulen og styremedlemmene, deretter andre konsuler og til sist de vanlige medlemmene i laugret rett til å foreslå, med høy og klar stemme, hva som skal diskuteres eller hvem som skal utspørres. Siden får alle andre som har noe å si, for eller imot forslaget, uttale seg. En av gangen, og når noen taler skal de andre være stille. Den som bryter mot dette skal straffes etter konsulenes ordrer.

Det var altså tøffe bud på møtene. Snakk bare når du har fått tillatelse og hold ellers kjeft. Ellers får du bank!

Det italienske forbundet og deres eksperter har lagt ned et enormt arbeide med denne boken, og den gir et utrolig og uvurderlig innblikk i låsesmedyrkets historie. Gå ikke glipp av St Egelius' kirke neste gang du er i Roma. Du finner den på Via di Sant Eligio 7, ved Tiberns østre bredde, i nærheten av Ponte Giuseppe.

FLER ENN DU TROR KAN HA NØKSEL
TIL DØRA DI...
...BYTT LÅS NÅR DU BYTTER BOLIG!

TrioVing®
ASSA ABLOY

VRIDERSERIE RESIDENZ

La design og funksjon spille på lag!

Har du god nok sikkerhet
hjemme når du reiser bort?
Kontakt din nærmeste lås-
forhandler for en sikkerhetsprat.

www.trioving.no

CodeHandle
Bytt din balkong- og
vindusvrider til
en elektromekanisk
vrider med kodelås.

Låser som holder vann

Det nyåpnede Moldebadet valgte lokal leverandør for lås og adgangskontroll. Det saltholdige miljøet stiller helt spesielle krav til mekanikk og elektronikk.

TEKST: TROND ERIK HILLESTAD
FOTO: TROND ERIK HILLESTAD

I våtsonen er syrefast det eneste som duger.

Universell utforming: Berøringsfri døråpning gjør hverdagen enklere for funksjonshemmede.

– Et badeland er spesielt ved at du må ta hensyn til det svært korrosive miljøet. Dette påvirker alt fra låssylindere til elektronikk. Det hender vi må gå flere runder med leverandøren for å kvalitetssikre at utstyret holder mål, sier Roger Fylling i Norsk Låsservice, som har levert alt av lås i det nye praktbygget.

Moldebadet huser badeland, velvære- og treningscenter og en stor hotellfløy. Det er lokalisert nær signalbyggene Seilet og Røkkeløkka, for å bruke det folkelige uttrykket på byens fotballstadion. Et pent knippe moderne arkitektur.

– Faktisk er selve låssylinderen omtrent det eneste som er standard i slike miljøer, fordi det er av messing. Dørvidere, skilt og liknende må derimot være i syrefast stål.

– Det er også en del teknikk knyttet til selve monteringen. Der det finnes klimaskiller, plasserer vi mest mulig utstyr på den tørre siden. I våtsonen forsøker vi å unngå montering. Det nest beste er å finne syrefast utstyr. Det er ikke alltid det finnes i markedet, men stort sett greier vi å løse det.

Skip med adgangskontroll

Fylling har også tidligere levert til ramsalte miljøer som badeland, skip, verft og ikke minst det nærliggende Ormen Lange. De fleste av dagens oppdrag er likevel landbasert. Han husker ennå da han monterte sin første adgangskontroll i 1984.

– Den gang var terskelen langt høyere for å kjøpe adgangskontroll. Det var jo ikke direkte billig, sier han og pendler tilbake til det maritime:

– Også på skip, altså den ytre delen av skipsdørene, er det syrefast som gjelder. Men på fraktskip og liknende er det sjelden snakk om automatikk og adgangskontroll. Derimot er kortsystemer utbredt – på passasjerskip.

– Likevel har vi faktisk vært med og levert full adgangskontroll til skip. I alt 480 dører. Det var kodelås på hver lugar, og mye annet teknisk snadder. Alt styrt på dato og tid. Når du fikk billetten din, sto det kode på den. Adgang til lugaren var timet på dato og tid. Du kvitterte ut når du kom til land, slik at du slapp å stå på gangen om båten ble forsinket til kai.

– Tidligere var det nok mer spesielt å levere på skip, fordi alt var mer utsatt for salt og sjø. I dag bygges skipene tørre og rene, så vi leverer mye av det samme utstyret som på land. Men selv om elektronikken ikke utsettes for et korrosivt miljø, er det alltid vibrasjoner på et skip, og det må du ta høyde for.

Ulike produkter i samme dør

Norsk Låsservice er ellers et litt spesielt sikkerhetsfirma, ved at det er frittstående. Dermed kan det tilby produkter fra ellers konkurrerende leverandører, som Trio Ving, Møller Undall, Carl F. International, Bewator og andre.

– Dette gir oss mulighet til å handle slik vi selv ønsker. Vi kan til enhver tid velge de mest kostnadseffektive løsningene ut til kunden. Dermed kan det stå produkter fra mange leverandører i den samme døren.

– Låsesmedens hverdag er blitt rimelig elektronisk etter hvert.

Miljøet i badeland som det nye Moldebadet stiller krav til både utstyr og montering, sier Roger Fylling. (Alle foto: Trond Erik Hillestad)

Eksempler er porttelefonlegg og elektronisk avlåsning – alt fra adgangskontroll til enklere, mekatronisk avlåsning. Og ikke minst leverer vi stadig mer av det helt enkle, som sms-åpning. Dette brukes slett ikke bare av private kunder, men er også utbredt i næring, for eksempel en idrettshall eller en veibom.

Universell utforming

Norsk Låsservice har nær doblet sin omsetning på seks år. – Vi har fått litt flere kunder, men økningen skyldes mest at det er mye mer verdi i hvert enkelt bygg. Byggene blir større og større. Jeg er blitt fortalt at lås og adgangskontroll utgjør en nokså fast andel av kostnadene for et nybygg. Men når størrelsen på bygget øker, øker andelen til lås og adgangskontroll enda mer. Det skyldes nok at store bygg er mer komplekse og skal kunne dekke flere behov. De siste fem-sju årene har Fylling merket en tendens til at nybygg blir mer teknisk avanserte i forhold til både brann og rømning. I det siste har også kravene til universell utforming kommet inn, det vil si tilgjengelighet for både funksjonshemmede og -friske. – Når vi i dag prosjekterer nye bygg, må vi hele tiden tenke universell utforming, sier han. Dette skjer samtidig som produktene blir mer og mer spesialiserte. En låsesmed skal kunne jobbe med både treverk og metall, og kunne en god del om svakstrøm og data. – Å være både håndverker og teoretisk kyndig kan være en krevende kombinasjon. Vi bruker mye internkursing blant våre egne

ansatte, der vi inviterer leverandørene hjem til oss. Det tilfører oss kompetanse direkte fra leverandør, noe som fungerer veldig bra, avslutter han.

Artikkelen har tidligere stått på trykk i Aktuell Sikkerhet.

Roger Fylling og Norsk Låsservice har levert alt av lås og adgangskontroll i det nye Moldebadet.

MC – nesten like gøy som lås

De kunne ha spilt golf eller gått på jakt sammen, i stedet kjører de motorsykkkel på tvers av firmagrensene. MC er både gøy og sosialt.

TEKST OG FOTO PÅL ANDREASSEN

Samlet til avreise. Fra venstre Stig Gundersen, Vidar Nordli, Marianne Aker, Roy Carlsen og Stig Roar Punnerud.

Veivalg diskuteres før hjemturen.

Gåsemor MC hadde kanskje ikke vært så dumt navn på den rekken av låsesmeder på to hjul?

Skal man dømmen ut fra Låsesmedens svenske søsterblad – Låsmästaren – er den store fellesaktiviteten blant låsesmeder i Sverige golf. Det kommer knapt et blad uten at det refereres til ett eller annet golfmesterskap. Så vidt vi vet finnes det ikke noe lignende i Norge (men hvis det finnes vil Låsesmeden gjerne vite det). Men det vi vet finnes er en mengde norske låsesmeder som kjører motorsykkel. Gjerne sammen.

Vi har møtt fem som bruker motorsykkelen til både tur- og banekjøring.

– Dette er faktisk første gang vi fem kjører sammen, men flere av oss har snakket om det mange ganger uten å få det til, sier Stig Gundersen mens han stiger av sin '87-modell Harley-Davidson Softail Heritage.

Hans kollega fra MU Oslo, Vidar Nordli ankommer på en enorm Honda Gold Wing, mens Marianne Aker og Roy Carlsen fra Aker Lås begge kjører Yamaha-sykler. Stig Roar Punnerud i Key West Lås & Sikkerhet kjører en Honda VFR 800, og er den i gjengen som er ferskest på to motoriserte hjul.

– Jeg har hatt lappen på sykkel i 25 år, men bare kjørt i to, smiler Stig Roar, som er med i Urban MC og Senior MC og ofte tilbringer sommerkveldene på Rudskogen med banekjøring.

Gåsemor MC

Som alltid når motorsyklister treffes over en kopp kaffe går praten livlig, og det varer ikke lenge før den uformelt sammensatte kvintetten har fått eget klubbnavn.

– Gåsemor MC hadde jo passet perfekt – med Marianne i front og vi andre etter, glises det.

– Ja, tenkt hvor fint det hadde blitt med en liten and over Norway-merket på skinnvesten din Stig, ler Marianne.

Stig Gundersen er den i gjengen som kanskje kjører mest og lengst, og kan blant annet se tilbake på en Nordkapp-tur i fjor sommer.

– Etter den turen lot jeg sykkelen stå i garasjen en stund, ler han. Det finnes flere eksempler på firma- eller profesjonsrelaterte MC-klubber i Norge. Blant annet har ambulansepersoneell sin egen klubb – Paramedic Riders, og på større bedrifter som SAS og Statoil har de egne motorsykkelklubber. Kanskje en ide også for låsbransjen?

Tråsykkel

Motorsykkelkjøring kan være slitsomt i seg selv, men noe som definitivt er mer fysisk krevende er tråsykkel. Spesielt hvis man skal sykle langt. Og det skal man.

– Neste år skal hele Aker Lås sykle Lillehammer – Oslo. Det er 18 mil og alle har fått beskjed om å legge seg i trening, avslører Marianne som nettopp har kjøpt seg ny tråsykkel – nesten like dyr som en brukt MC.

Alle som har sett Aker Lås på treff vet at det er et firma som liker å profilere seg med likt tøy, og sykkeldraktene er intet unntak.

– Jada, vi har allerede designet draktene vi skal bruke, smiler Marianne og legger til at de gjerne vil ha med syklistere fra andre firmaer – men at de må tåle å stille med Aker Lås-logo på ryggen. Du kan i alle fall glemme å spørre meg, jeg kjører motorsykkel, konstaterer Stig Gundersen før han stumper røyken og setter seg på sin trofaste Harley.

Fortsatt høyt oppe

Etter over 800 vellykkede fallskjermhopp og mer enn 40 år i låsbransjen vet Odd Møller (60) det meste om å lande trygt på beina.

På visittkortet til jubilaranten i Drammen står det fortsatt bare «Låsesmed». Enkelt og greit. Og hadde det vært opp til faren, Bjørn ville kanskje Odd fortsatt vært aktiv låsesmed.

– Det var nok jeg som begynte å tenke litt større. Faren min syntes det fungerte helt greit å være liten. Men for meg har det alltid vært viktig å få ting til å fungere – skape ting. Og kan man gjøre det sammen med gode medarbeidere er det ekstra gøy, smiler Odd Møller.

Som daglig leder for Møller Undall AS med sine 13 avdelinger, nesten 160 ansatte og en forventet omsetning i år på 220 millioner har det skjedd mye på veien siden han begynte å jobbe sammen med faren som 18-åring.

Tidlig på 70-tallet kom Erik Auster inn som ti prosents partner noen år, og firmaet ble ganske rakst en av de største aktørene på lås- og avdelinger ble etter hvert åpnet flere steder i landet. I 1992 ble Møller og Auster solgt til det engelske firmaet Newman Tonks. I løpet av de fire årene under Newman Tonks vokste vi til å bli størst i landet.

Sommeren 1996 kom imidlertid Assa Abloy på banen og kjøpte alt sammen. En tid Odd Møller oppsummerer med mange møter, omrokninger og som til slutt endte med at Møller-familien trakk seg ut.

Ny start

Odd innrømmer at han kunne begynt med noe helt annet etter salget, men det var aldri noe tema. Er man mer eller mindre født inn i låsbransjen, så blir man. Jeg var aldri i tvil om at jeg skulle fortsette med lås konstaterer 60-åringen.

Planene for firmanavn og videre ekspansjon ble lagt.

Etter noen måneders karantene var vi igjen på banen under navnet EMMU, senere forkortet til MU.

Med en far som var med å starte Foreningen Norske Låsesmeder var det også naturlig at Odd engasjerte seg i foreningen, blant annet som formann noen år.

Det var en periode hvor jeg følte at foreningen lå litt nede, og jeg engasjerte meg for å få til mer aktivitet. Det er jeg litt stolt av. Blant annet lagde jeg de først utgavene av Låsesmeden hjemme på kjøkkenbenken, sier Møller.

Han har ikke alltid vært enig i prioriteringene i foreningen, og understreker at foreningen først og fremst skal være til for låsesmeder, og ikke for produsenter.

Det er ikke bra når noen produsenter får for stort fotfeste, konstaterer veteranen og legger til at han i dag har et helt greit og profesjonelt forhold til NL.

Blir en stund til

I dag er sønnene Anders (34) og Stian (36) en viktig del av firmaet, men far Odd er krystallklar på at de begge har måttet gå den lange veien for å komme til de posisjonene de har i dag.

– Jeg hadde jo et håp om at de skulle begynne her, men har aldri presset verken Anders eller Stian, slår Odd Møller fast og legger til at de har kontorer i hvert sitt hjørne av bygget, mens Odds kone, Mona – som også er en sentral del av firmaet – er plassert midt mellom de tre mennene i familien.

– Og tro det eller ei, men vi prater aldri jobb hjemme, gliser Møller. Han liker fortsatt å være førstemann på kontoret om morgenen, men innrømmer at han nok ikke kommer til å forbli like aktiv i den daglige driften i så alt for mange år til.

– Jeg har ingen konkrete planer om å trappe ned, foreløpig. Så lenge jeg – og de andre – føler at jeg har noe å bidra med, så blir jeg. Men jeg vil vokte meg vel for å bli en slags syvende far i huset. Det er ikke sunt, oppsummerer den svært aktive 60-åringen.

FIRMAPROFIL

Eva Håland Raa holder styr på lageret, og Jarle Aadland er assisterende daglig leder i Låsservice.

Har vokst uten smerter

På snaue ti år har Låsservice As i Bergen økt fra seks til 24 ansatte. Fokuset og grunnstammen ligger fortsatt på prosjektmarkedet.

PÅL ANDREASSEN TEKST OG FOTO

– I utgangspunktet vil vi jo prioritere alt, men vi ser at prosjekt står for to tredjedeler av omsetningen. Vi har vært på det markedet i mange år og vil nok fortsatt ha vårt fokus der. Det er i alle fall planen, sier Jarle Aadland – prosjektleder og assisterende daglig leder i Låsservice AS.

Han har vært ansatt siden Ståle Raa kjøpte Låsservice As i 2001, og vært med på utviklingen og oppbyggingen av Bergensfirmaet bit for bit. I dag sitter de i egne lokaler på Midtun syd for Bergen sentrum, og disponerer omtrent 700 kvadratmeter, inkludert et stort lager.

– Da Ståle tok over lå firmaet litt bortgjemt og inneklemt i Strandgaten i Bergen sentrum. Etter et par år flyttet vi ut til Lagunen, rett ved siden av kjøpesenteret. Men også der ble det etter hvert for trangt for oss. Nå har vi vært her i egne lokaler som passer oss perfekt i to år, forklarer Aadland mens han viser rundt i bygget. I etasjene over ligger Minde sjokolade, og Aadland innrømmer at det til tider kan lukte svært fristende av sjokolade over hele området.

De lyse kontorlokalene huser blant annet fem mann som sitter på salg og prosjektering, mens systemavdelingen og butikkene befinner seg vegg i vegg. Men det som kanskje er mest slående er det relativt store lageret.

– Vi har et rykte å ta vare på som et firma som er raske til å fikse ting når det oppstår problemer ute hos kundene. Da trenger vi å ha et stort lager, selv om det kanskje er litt større enn det vi ønsker. Samtidig er det ikke alltid like lett å få varer i en fei over fjellet. Da må det bare bli sånn, konstaterer Aadland med et smil.

Store prosjekt

For omtrent fem år siden kjøpte Låsservice AS Sunnfjord Lås-systemer i Førde, og i dag er to mann helstidsansatt i avdelingen i Sogn og Fjordane. De dekker sitt naturlige nedslagsfelt, mens firmaet totalt sett har oppdrag fra Stord i syd til Nordfjord i nord. – I fjor gjorde vi blant annet all lås og beslag på nye Nordfjordeid Videregående skole, opplyser Aadland.

Av andre større jobber som er gjennomført i det siste er Nonnesæterkvartalet i Bergen sentrum – som blant annet huser Skatteetaten – blant de største.

– I høst skal vi i gang med Sogndal Videregående skole, og neste år venter blant annet nye Gulating Lagmannsrett i Bergen sentrum, opplyser han.

Som mange andre i låsbransjen føler Aadland at lås og beslag

er en lite verdsatt del av entreprisen og at det er en tung vei å gå for å få sitt fag mer synliggjort overfor entreprenører, arkitekter og utbyggere.

– Du kan få prosjektbeskrivelser tykke som bøker, men lås og beslag er gjerne nevnt bare med et par linjer, sier han oppgitt.

Pressede priser

I likhet med resten av bransjen er Aadland spent på utformingen av teksten i det nye lovverket som kommer i sommer. Og han tror at mange utbyggere nok vil få seg en økonomisk overraskelse hvis ordlyden blir skal i stedet for bør i forhold til universell utforming og tilgjengelighetsloven.

– Det er en spennende utvikling, og egentlig bare et pluss for oss. Det vil kreve veldig mye utstyr i en dør for at den skal tilfredsstillende de nye kravene, konstaterer han.

I fjor omsatte Låsservice AS for 37,5 millioner, og hadde et overskudd de var fornøyde med. Men Aadland innrømmer at de har merket finanskrisen, da det meste av, spesielt boligbygging, fikk et midlertidig stopp. Men selv i regntunge Bergen ser ting lysere ut nå.

– Nå merker vi at ting er i gang igjen, og selv om det er et voldsomt prispress her i byen har vi tro på fremtiden, sier Aadland.

Rivende utvikling

Med to tredjedeler av omsetningen på prosjekt blir selvsagt firmaet og omsetningen følsomt i forhold til konjunktorene i byggmarkedet, men nye nisjer skal sørge for videre utvikling.

– Vi er store på adgangskontroll i bedriftsmarkedet og bygger oss også gradvis opp på overvåkning som er en naturlig del av dette, sier Aadland til Låsesmeden.

I butikken opplever man en blanding av "mannen i gata" og vaktmestere og andre fagfolk, og firmaet setter sin ære i å kunne slippe til det meste av nøkler.

Det hender ofte at kunder blir sendt hit til oss av andre for å få slipt nøkler, avslører Aadland.

Siden Ståle Raa kjøpte firmaet i 2001 har det vært en enorm utvikling både på jobb- og ansattesiden. Tall fra Byggfakta viser at det er Vestlandet som vil oppleve den største utbyggingen i tiden fremover, og Låsservice AS vil gjøre sitt for å få en bit av kaken.

– I utgangspunktet skulle vi ikke bli større enn ti mann. Det var tanken. Men du kan trygt si at det har vokst på seg med årene, smiler Aadland.

Vi vil gjerne sette et ansikt på alle de flotte instruktørene vi er så heldige å ha tilgang på i NL. De har gjort en fantastisk innsats - mange gjennom utallige år. Uten denne innsatsen fra så mange frivillige kunne vi ikke gjennomført dette store arrangementet år etter år. – Så takk til alle instruktører og velvillige arbeidsgivere som ser nytteverdien av å videreutdanne sine ansatte. – Vi ser frem til et nytt Låsesmedtreff i januar.

Ann Katrin Pettersen Dorma
Instruktør i Prosjektløsninger 2009 og
Universell utforming i 2010

Hans Mejlshede Mejlshede Nøgle & Låse, København
Instruktør for NL siden 1992, Dirking
av sylindrelås

Arne Kjær Dorma
Instruktør for NL siden 2003 i
Impressioning. Første årene med
Danske Buller de siste årene har
vært sammen med Buller sin kollega
Johnny.

Jack Skafnes Finn Clausen
Arkivsystemer
Instruktør for Videregående kombi-
nasjonslås sammen med Odd Ulle-
berg i 8 år og Grunnkurs i kombina-
sjonslås sammen med Olav Moe
i 3 år.

Arild Kristiansen Trioing
Vært instruktør for NL siden 2006 i
Grunnkurs låsesystemer sammen
med Roar Andreassen

Jon Petter Nordstrand Trioing
Instruktør for FG- regler og forskrifter
siden i 1998.

Bjørn Harald Hagen Norlock avd. Skien
Har jobbet sammen med Kent Mar-
tinsen som instruktør i Åpningsteknikk
siden 2008.

Johnny Lindhardtzen Mejlshede Nøgle & Låse, København.
Instruktør for NL i 4 år med impres-
sioning.

Christian Pihl Jonstang Vaktservice Vestfold
Instruktør for dirking av sylindrelås
siden 2005

Kaj Nyman Geze
Instruktør i Motorlås/elektromekanisk
lås i 2009 og 2010

Ken Inge Hanski Noby

Instruktør for NL i grunnkurs elektroteknikk for første gang i 2010

Olav Moe Norsk Nøkkelservice

Instruktør for grunnkurs kombinasjonsslås siden 2002, de første årene med Peter Field og de siste årene med Jack Skaftnes.

Kent Martinsen Brann & Låsservice AS

Kurs i Åpningsteknikk siden 2003. Først sammen med Tom Erik Olsen og Bjørn Fjære, de siste årene med Ole Joar Weggersen og Bjørn Harald Hagen. – Skal for andre gang til Danmark og holde samme kurs der i høst.

Roar Andreassen tidligere Trioiving

Instruktør siden 2000 både på leverandørkurs og NL kurs.

Ole Joar Weggersen Brann & Låsservice AS

Instruktør i Åpningsteknikk siden 2007

Rune Orderud Trioiving

Instruktør i Motorlås/elektromekanisk lås siden 2009 og leverandørkurs de siste 10 årene

Odd Harald Danielsen Trioiving

Instruktør i Prosjektering og Universell utforming 2009 og 2010

Stein Bugten Låshuset Larsen AS

Instruktør for NL siden slutten av 90-tallet.

Odd R. Ulleberg

Instruktør for NL siden tidlig 90 tall, de siste 8 årene i videregående kombinasjonsslås sammen med Jack Skaftnes.

Trond Wang Dorma

Instruktør Motorlås/elektromekanisk lås i 2009 og 2010. Kursholder leverandørkurs 2008, 2009, 2010

Randi Pihl Jonstang

Hadde sitt første ledsagerkurs i skinnarbeider i 2010

Trond Wiker Dorma

Instruktør i Motorlås/elektromekanisk lås i 2009 og 2010

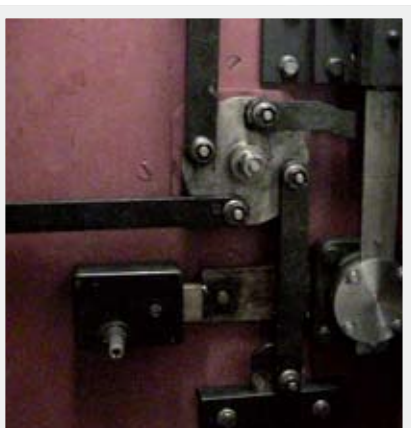

Fikk eksperthjelp

Da Anders Hoelstad i Vrio Lås & Nøkkel ble spurt av en entreprenør om han kunne åpne en gammel Fossafe-dør måtte han hente inn eksperten – Odd R. Ulleberg.

– Jeg har vært på kurs på Storefjell, men dette var noe helt annet. En firehjuls kodelås er heftige greier, og jeg må si jeg har veldig respekt for Odd som fikk den opp på under to timer, sier Anders. Selv var han med hele veien, og tok blant annet notater for Odd mens veteranen slet med kodelåsen. I tillegg til kodelåsen fikk de to også boret opp den andre låsen, som entreprenøren manglet nøkkel til.

– Nøkkelhullet var tretti centimeter dypt, men Odd hadde akkurat det boret som skulle til. Etter et par timers jobb kom vaktmesteren forbi og lurte på hva vi drev med, for han hadde nøkkelen til låsen, ler Anders og konkluderer med at det kan lønne seg å sjekke med gamle leietagere eller vaktmesteren før man gyver løs på en såpass stor jobb!

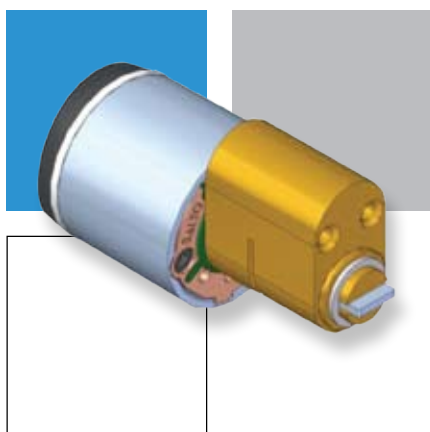

GEO Cylinder - SKANDINAVISK

Når innovasjon gir mening

Ledninger, nøkkeladministrasjon og sikkerhet skaper vanligvis store problemer.

Salto har løst dette uten å gå på kompromiss med sikkerhet, design og fleksibilitet via den nye XS4 GEO Cylinder. Utrolig nok inneholder den nye XS24 GEO Cylinder serie alle fordelene fra den unike SVN-teknologien.

Detaljer og fordeler:

- Enkel å installere
- SVN data on card basert
- Ingen kabler
- EN, VDS og SKG sertifisert
- Boring av nye hull er unødvendig. Bruk eksisterende hull til den mekaniske sylindere
- Kompatibel med alt tilbehør som er fremstilt til mekaniske sylindere som sylinderringe osv.
- SVN data on card, kabelfrie offline dører, Salto Hot-Spot skal bare forsynes fra én strømkilde og kommunikasjonen via mediet mellom PC'en og offline-dørene etableres via TCP/IP kommunikasjon fra PC'en til Salto Hot-Spot.
- Batteri: 1 stk. standard lithium batteri CR123A
- Antall åpninger pr. batteriskift: ibutton opptil 90 000 og RFID fra 30 000 til 50 000
- Arbeidstemperatur: -20°C - +65°C. Salto anbefaler at det benyttes lithium batterier ved minustemperaturer
- Tetningsklasse IP65
- Driftsfunksjoner: Standard, automatisk åpen, toggle og tidsstyrt toggle
- Mediekort-teknologier:

**NORSK
NØKKELSERVICE A/S**

Sinsenveien 4 • 0572 Oslo • Telefon +47 22 04 07 50 • Telefaks +47 22 04 07 97 • www.nnokkel.no

ELF Convention

Årets ELF Convention var lagt til Istanbul. Byen med ca 13 millioner innbyggere gjorde et stort inntrykk. Dette er en megaby med sammenhengende bebyggelse som strekker seg i et 10-20 km bredt, og 60-70 km langt belte, langs nordkysten av Marmarahavet og med omtrent samme utbredelse på hver side av Bosporos. Bebyggelsen strekker seg også nordover på begge sider av Bosporos nesten til Svartehavet.

TEKST: ANNE LINE M. SAGBAKKEN
FOTO: STEINAR JENSVOLD

I motsetning til de fleste byer i Vest-Europa er det den minst velstående delen av befolkningen som bor i de sentrale bydelene, mens de moderne forstedene består av relativt sett bedrestilte sosiale grupper. Likevel finnes det også mange forsteder hvor gjennomsnittsinntekten er lav.

Dagens Istanbul har et pulserende liv hvor øst og vest møtes og av kjente kulturminner kan vi nevne Hagia Sofia som etter å ha vært kristen kirke og moské i dag er et museum. – Den mest kjente moskeen i Istanbul er den blå moské, som er dekket innvendig av tyrkiske fliser og har seks minareter. Byen er også kjent for sin godt bevarte Basar hvor man kan handle blant annet tepper, gull og krydder. Kilde Wikipedia

ELF Convention var lagt til WOW Hotel ute ved flyplassen; et stort hotell bestående av to tårn med messe og kurs rom i midten. Messearealet var betraktelig større og mer imponerende enn det har vært på de to foregående Conventions i Athen og Warszawa. Kurs og messe gikk over tre dager og i følge besøkstallene fra den Tyrkiske foreningen er de ikke mindre enn veldig imponerende. –Hele 1835 besøkende fra 65 forskjellige land var registrert innom på messen i løpet av 28. – 30.mai. Land som Argentina, Brasil, Mexico, Mongolia, Kambodsja, Sør Afrika, USA, Dubai, Iran, Egypt etc. var representert.

De nordiske landene fikk anledning til å ha Nordkey møte hvor det ble diskutert aktuelle problemstillinger i de respektive land samt fremdriften på et felles prosjekt. Lørdag 29.mai var det møte i ELF. – Der presenterte vi en demo versjon av den elektromekani-

ske læreboken på engelsk, som de forskjellige medlemslandene i ELF skal få anledning til å kjøpe og oversette til sitt eget språk i tillegg til å tilpasse det til egne lover og regler. – Sverige er allerede i gang med dette og vi venter flere bestillinger etter hvert. – ELF President Dave O'Toole hadde invitert blant annet Direktøren i Kale Kilit som var hovedsponsor for arrangementet, til å holde et innlegg på møtet. – Det gjorde også Kostis Telelis som er markedsdirektør for Assa Abloy i Europa.

Neste styremøte i ELF er i november i Manchester samtidig som Autolocksmith Convention holdes. Hvert ELF land kan sende en representant til Autolocksmith Convention i Manchester og vil få dekket fly og opphold for denne ene personen med visse betingelser tilknyttet dette. NL sin representant i dette faget er nå Roy Aspelund.

Også i år var det seks deltagere fra Norge, fem fra Sverige og hele 38 fra Danmark! Siden Norge skal ha ELF Convention i 2012 var det en lærerik opplevelse å delta i år, man ser det hele med nye øyne og ideene raser inn.

Vi takker den Tyrkiske foreningen for et flott arrangement.

2010 Istanbul

Siemens, Security Products tar et samlet grep om Norden

I forbindelse med endring i strategi og organisasjonsstruktur for Siemens, tar Security Products et samlet grep om Norden med Mathias Jonsson som ny Nordensjef. Den nye organisasjonen omfatter de nordiske landene og er i praksis en sammenslåing av enhetene i Sverige, Norge og Danmark.

- Ved å organisere de nordiske landene som en enhet, har vi et større hjemmemarked som gjør oss i stand til å samordne våre ressurser på en bedre og mer effektiv måte. De nordiske land skiller seg selvfølgelig språkmessig, men likhetene i hensyn til kunder, teknologi, konkurranse og forretningskultur overgår klart de språklige barrierer, forklarer Mathias Jonsson. I tillegg til allment økte ressurser og samordning innen salg, markedsføring, logistikk og teknisk support, kan Security Products Nordic på en mer effektiv måte kunne tilby en svært så konkurransedyktig portefølje av produkter, systemløsninger og tjenester for de av våre kunder som arbeider over hele Norden. Med den nye strukturen, har vi muligheten til å være mer enhetlig i måten vi kommuniserer med våre felles kunder, samt sikre et høyt servicenivå på alle områder, sier Tor-Arne Aarhus, ansvarlig for virksomheten i Norge.

Den nye organisasjonen skal være på plass fra og med neste forretningsår den 1. oktober 2010, men integreringen har startet og vil foregå gradvis over de neste månedene. Ett av de første

skrittene er å gjeninnføre Bewator som produktvaremerke for adgangskontroll og integrerte sikkerhetssystemer i hele Norden.

Bewator er et meget sterkt produktvaremerke innen adgangskontroll og sikkerhetssystemer med over 30 år på det Nordiske markedet. Produktvaremerket er sterkt assosiert med vårt utvalg av sikkerhetssystemer, kodelåser og port telefoner og vi har siden Siemens kjøpte Bewator fortsatt med dette produktvaremerket i Sverige. Nå vil vi gjeninnføre det som et produktvaremerke i hele Norden for ytterligere å tydeliggjøre vår profil, sier Mathias Jonsson.

Vår nye organisasjonsstruktur og strategi vil bli satt på plass suksessivt, og allerede 1. januar 2010 ble Danmark integrert i den nye organisasjonen, og Norge kommer til å være fullt integrert ved utgangen av forretningsåret. Samarbeidet er allerede i full gang og vi begynner nå å informere markedet og våre kunder om den nye organisasjonen, avslutter Mathias.

Pressemelding

Komplett utenpåliggende smekk låskasse.
Ideell for bygårder og andre lette dører som boder og garasjeanlegg.

Cisa 54310 Smekklås m/sylinder
Cisa 54340 Boltelås m/sylinder
- Cisa 0G500.12 Sylinder. Fkr
- Cisa 0G500.00 Sylinder. Mess

Ordrebestilling:
e-post: post@22228888.no
fax: 23 05 88 89

Kampanjepris:

Smekk/Boltelås m/syl. kr. **174,-**
(Anbefalt utpris kr. 650,-)

Sylinder Fkr/Mess kr. **65,-**
(Anbefalt utpris kr. 310,-)

CISA
High Security

Kampanjepris forutsetter bestilling av minimum 12 stk. av hver type. Alle priser er eks. mva.

Noby AS overtar distribusjonen av Fermax porttelefon i Norge.

Noby AS inngikk 1. februar en avtale med Fermax Electronica S.A. om ene distribusjon av Fermax porttelefon i Norge. «Dette styrker vår portefølje på området, spesielt for små og mellomstore systemer», sier daglig leder i Noby AS Jon Jetteberg.

Fermax har gjennom sin tilstedeværelse i det norske markedet over lang tid bekreftet og befestet sin stilling som prisgunstig kvalitetsleverandør. Samtidig er Fermax langt fremme når det gjelder funksjonalitet og design, og er ikke minst både bruker- og installatørvennlig. Spesielt er også vektlagt gode og prisgunstige videoløsninger, både for mindre og større systemer.

Nobys supportteam står rustet til oppgaven og vil også på Fermax produkter være klare til å yte sin anerkjente service- og supportgrad. Ta kontakt med Noby AS www.noby.no

DATACARD® SR200 & SR300 RETRANSFER KORT PRINTER

NYHET !!

Oversiktlig LCD panel

Enkel påfylling av kort også under produksjon
100 korts mater

Fargede kassetter for fargebånd og retransfer film
for enkelt & feilfritt bytte

Fargebånd og retransfer film med opptil 1000 trykk pr rull

Mulighet for Datacard® LM200 enklingsidig laminator
som kan legge på topcoat eller sikkerhetsfilm

- 4. generasjon retransfer printer
- enkeltsidig og tosidig utgave
- enkel i bruk, raske utskrifter med meget høy kvalitet

**TA KONTAKT FOR
DEMONSTRASJON!**

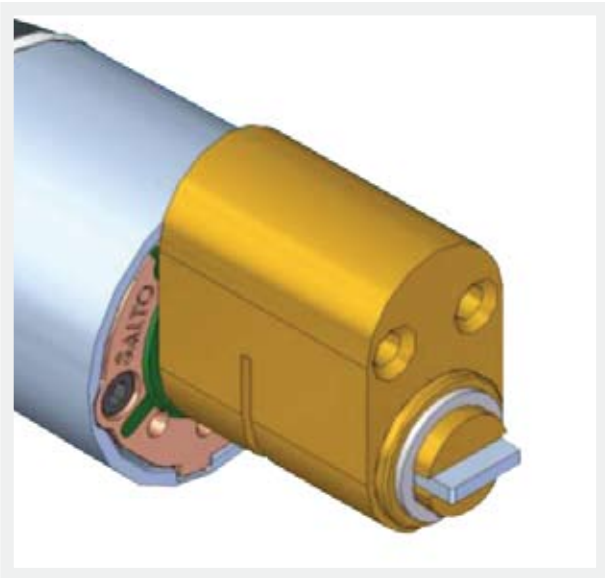
tlf 45 22 44 00 - post@cardtech.no

cardtech

*cardtech lagerfører plastkort relaterte produkter, se et utvalg på: www.cardtech.no

PRODUKTNYTT

Nyhet fra Salto og Norsk Nøkkelservice! GEO Sylinder - SKANDINAVISK

Ledninger, nøkkeladministrasjon og sikkerhet skaper vanligvis store problemer.

Salto har løst dette uten å gå på kompromiss med sikkerhet, design og fleksibilitet via den nye XS4 GEO Sylinder. Utrolig nok inneholder den nye XS24 GEO Sylinder serie alle fordelene fra den unike SVN-teknologien.

Kontakt Norsk Nøkkelservice for mer informasjon www.nnokkel.no

Ny bryter med tidsforsinker fra XPR

Bruksområde

- Adgangs kontroll, dør automatikk, lysbryter, heisbryter og mye mer.

Utførelse

- Leveres i 4 forskjellige farger: sølv, rød, blå eller grønn.
- Huset er produsert i aluminium og selve trykknappen i rustfritt materiale.

Produktegenskaper

- Alle er levert med diodelys som indikerer stengt med rødt og åpen med grønt lys.
- Justerbar tidsforsinker 3s, 5s, 10s og på/av, endres enkelt med dipswitch.
- Kapslingsklasse: IP 54.
- "Driftsspenning: 12V DC"
- Tåler temperatur: -15° til 55° C (innendørs bruk).
- Dimensjon: H116 x B85 x D22.

Produktet lagerføres og distribueres av Boyesen & Munthe AS. Ta kontakt for mer info.

Hilsen fra administrasjonen

Nå er ferien over for de fleste og hverdagen er i gang igjen. Høsten går alltid fort med mange gjøremål og for NL sitt vedkommende er det blant annet planleggingen av neste Låsesmedtreff som tar mye av tiden. – Hvilke kurs skal vi ha, kan instruktørene stille opp, og ellers alt praktisk som hører med fra invitasjon til påmelding og kursbekreftelser. – Nytt av året er at kurspåmeldingene også foregår på nettet på samme link som hotellbooking. – Vi skal jo ha ELF Convention i 2012 og ønsker derfor å teste ut dette også i 2011. – En annen sak vi skal prøve denne gangen er fellesmeldinger på sms så fint om dere kan legge inn mobilnummeret til den dere booker hotellrom for slik at så mange som mulig kan ta i mot beskjeder på sin telefon.

Som dere så foran i bladet har vi laget et galleri over de som var NL instruktører på Låsesmedtreff 2010. – Flere har vært med i mange år og vi er helt avhengige av den flotte innsatsen alle gjør for at Låsesmedtreff kan gjennomføres!

Invitasjon til Låsesmedtreff 20.-23.januar, blir sendt ut i begynnelsen av oktober og vi ser frem til mange påmeldinger.

Det jobbes også med opplæringsloggen som vil bli endret fra kun å gjelde mekaniske fag til også å ha med en del elektromekanikk. Denne vil bli lagt ut på www.nl-lasesmed.no når den er klar. Informasjon og praktiske opplysninger til hjelp for medlemmene i forbindelse med lærlinger som ønsker å ta svennebrev vil også bli lagt ut på hjemmesiden.

Ha en riktig fin høst!

Anne Line M. Sagbakken

Nye medlemmer i NL fra april 2010

Nye Firmamedlemmer

Lås & Sikkerhet AS Kristiansund N
Follo Sikkerhetsservice AS Ytre Enebakk
ET System AS Kristiansand S
Tek Handel Skedsmokorset

Personlige medlemmer

Jan Erik Rønning
Tom Eirik Brattli , Raymond Dahle, Roy Bakke alle fra
Lås & Sikkerhet AS Kristiansund N
Thorbjørn Næss; Låsgruppen AS Drammen
Ingar Bjerkeland; Follo Sikkerhetsservice AS Ytre Enebakk
Kjetil Ringøen; ET System AS Kristiansand S

Vi samarbeider med foreningen

Vi samarbeider med foreningen

NORSKE LÅSESMEDER

Samarbeidspartnere har valgt å støtte NL for å anerkjenne det aktive arbeid foreningen gjør for å fremme interessen for gode fysiske sikringstiltak, og dens opplæring og informasjon til sine medlemmer om riktig bruk og montering av utstyr og materiell.

TrioVing
ASSA ABLOY

NORSK
NØKKELSERVICE A/S
- et selskap i Carl F gruppen

SIEMENS

TOOLPACK®
BILINNREDNINGER

cardtech

Noby a-s

SG SIKKERHETSGrossisten

ELOK LÅSPRODUKSJON AS

IR Ingersoll Rand
Security Technologies

MU MØLLER
UNDALL

GEZE

DØRTEKNIKK AS

Medlemsregister NL

FINNMARK

Thermoglass A/S
Betongv. 1, Pb. 2046, Elvebak-
ken, 9507 ALTA
Tlf. 78 44 36 80
Faks: 78 44 36 99
Epost: las@thermoglass.no

TROMS

Låsgruppen Tromsø AS
Tromsøysundveien 16, 9020
TROMSDALEN
Tlf. 77 60 77 20
Faks: 77 60 77 21
Felles tlf.nr.: 09145
Epost: post@lasgruppen.no

Låsservice Nor AS
Mercurveien 6 PB 3006 , 9498
HARSTAD
Tlf. 77 00 19 20
Faks: 77 00 19 21
Epost: post@laasnor.no

Møller Undall AS, avd Tromsø
Storgt. 110 , 9008 TROMSØ
Tlf. 06866, Faks: 77 68 82 83
Epost: firmapost@mu.no

NORDLAND

Låssenteret Bodø AS
Bankgt. 9 PB 1371, 8001 BODØ
Tlf. 75 54 10 10
Faks: 75 54 10 15
Epost: post@laassenteret.no

Låsservice
Havnegt. 13 , 8377 GRAVDAL
Tlf. 76 08 09 99
Faks: 76 08 23 20

Nordland Lås & og Sikkerhet AS
Midtregate 4 Postboks 528,
8601 MO I RANA
Tlf. 75 15 45 55
Faks: 75 15 45 56
Epost: nls@nls.no

NORD-TRØNDELAG

Følstad & Jørgensen AS
Sjøfartsgt. 3, 7725 STEINKJER
Tlf. 74 16 00 10
Faks: 74 16 00 15
Epost:
jernia_steinkjer@hotmail.com

Lås & Sikring AS
Abel Meyersgt. 7 Postboks 4,
7801 NAMSOS
Tlf. 74 21 68 80 (1)
Faks: 74 21 68 81
Epost: firmapost@laasogsikring.no

P.A. Elektro AS
Asbjørnsensgt 1, 7650 VERDAL
Tlf. 74 07 30 40
Faks: 74 07 17 50
Epost: paelektro@c2i.net

Lås & Sikring AS
Sjøfartsgata 5 Postboks 2131,
7708 STEINKJER
Tlf. 74 21 68 80 (2)
Faks: 74 16 55 53
Epost: firmapost@
laasogsikring.no

SØR-TRØNDELAG

Beslag-Consult A/S
Industriveien 57,
7884 TRONDHEIM
Tlf. 72 89 67 60
Faks: 72 89 67 61
Epost:
firmapost@beslag-consult.no

Låsgruppen Trondheim AS
Ladeveien 13, PB 327 Lade,
7440 TRONDHEIM
Tlf. 73 80 65 50
Faks: 73 80 65 70
Felles tlf.nr.: 09145
Epost: post@lasgruppen.no

Møller Undall AS, avd.
Trondheim
Ingvald Ystgaardsvei 23
Postboks 4053 Angeltrøa, 7457
Trondheim
Tlf. 06866
Faks: 73 89 30 01
Epost: firmapost@mu.no

System Sikring A/S
Klønbu. 138 Postboks 2998 ,
7438 TRONDHEIM
Tlf. 73 82 07 30
Faks: 73 94 53 10
Epost:
firmapost@systemsikring.no

MØRE OG ROMSDAL

Låsservice Ålesund AS
Røysegata 8B, 6003 ÅLESUND
Tlf. 70 16 10 00
Faks: 70 16 10 91
Epost: atle@laseservice.no

Møre Beslag A/S
Brusdalsveien 169 PB 7707,
6022 ÅLESUND
Tlf. 70 15 80 00
Faks: 70 15 80 01
Epost: post@morebeslag.no
www.morebeslag.no

Norsk Låsservice AS
Industriveien 13,
6517 KRISTIANSUND
Tlf. 934 15 500,
Faks: 71 58 22 10
Epost:
firmapost@norsk-lasservice.no

Norsk Låsservice AS
Fannestrandvn. 55,
6415 MOLDE
Tlf. 93 41 55 00
Faks: 71 25 17 99
Epost:
firmapost@norsk-lasservice.no

Lås & Sikkerhet AS
Nordmørsveien 54, 6517
KRISTIANSUND
Tlf. 71 68 55 88
Faks: 71 68 55 89
E-post: post@las-sikkerhet.no

HORDALAND

Bergen Låsservice AS
Liteåsv. 2, Postboks 227,
5871 BERGEN
Tlf. 55 53 91 50

Faks: 55 53 91 60
Epost: mail@bnl.as

Låsgruppen Wilhelm Nielsen AS
Fabrikkgt. 3, Postboks 2497,
5059 BERGEN
Tlf. 55 38 93 00
Faks: 55 38 93 01
Felles tlf.nr.: 09145
Epost: post@lasgruppen.no

Låsservice A/S
Pb 112 Midtun, 5828 BERGEN
Tlf. 970 55 300,
Faks: 55 22 77 51
Epost: stale@laasservice.no
Hjemmeside:
www.laasservice.no

Møller Undall AS avd. Bergen
Kanalvn. 54 Postboks 6105,
5892 BERGEN
Tlf. 06866, Faks: 55 20 74 99
Døgnvakt: 913 80 655
Epost: firmapost@mu.no

ROGALAND

Låsgruppen Stavanger AS
Forusbeen 80 , 4033 FORUS
Tlf. 51 95 12 80
Faks: 51 95 12 81 elles
tlf.nr.: 09145
Epost: post@lasgruppen.no

Låsservice Haugesund AS
Karmsundgt. 176,
5527 HAUGESUND
Tlf. 52 73 95 00
Faks: 52 73 95 18
Epost:
kjetil.saltveit@glassoglaas.no

Marvik Service AS
Ullandhaugveien 25,
Postboks 223, 4001 STAVANGER
Tlf. 51 84 90 50
Faks: 54 84 90 51
Epost: post@marvik.no

Møller Undall AS avd.
Haugesund
Rennesøygaten 12,
5537 Haugesund
Tlf. 06866 , Faks: 52 75 44 01
Døgnvakt: 975 71 204
Epost: firmapost@mu.no

Sikring & Låsservice AS
Raglamyrveien 11 PB 2158,
5504 HAUGESUND
Tlf. 52 71 31 55
Faks: 52 71 32 05
Epost:
trond.lewinsen@siklas.no

Sikring & Låsservice AS
Stavangervn. 36,
4313 SANDNES
Tlf. 51 68 60 70,
Faks: 51 68 60 71
Epost: stig@siklas.no

Mellon
Zettlitzveien 2, 4017 STAVANGER
Tlf. 51 82 88 50
Faks: 51 82 88 59
Epost: post@mellon.no

AUST-AGDER

Fa. Arve Karlsen
Pb. 1630 Stoa,
4857 ARENDAL
Tlf. 37 02 63 80,
Faks: 37 09 82 40
Epost: post@arvekarlsen.no

Ingvaldsen Låsservice
Haugbakken,
4993 SUNDEBRU
Tlf. 37 15 83 84
Faks: 37 15 86 07
Epost: lasservice@c2i.net

VEST-AGDER

Låsmontøren
Store Elvegata 1 B,
4514 MANDAL
Tlf. 38 26 77 20
Faks: 38 26 77 21
Epost: k-klev@online.no

Norlock DB Montasje AS
Rådhusgaten 55 PB 55
Posebyen,
4661 KRISTIANSAND
Tlf. 38 07 72 77
Faks: 38 07 72 99
Epost: post@norlock.no

ET System AS
Fiskåveien 4, PB 684,
4621 KRISTIANSAND
Tlf. 38 11 12 30
Faks: 38 11 12 39
E-post: etsystem@proffpartner.no

OPPLAND

b&t Låsservice AS
Kallerudsvingen 5 PB 1030,
2815 GJØVIK
Tlf. 61 14 56 00
Faks: 61 14 56 01
Epost: firmapost@btlasservice.no

b&t Låsservice as
Korgveien 33,
2619 LILLEHAMMER
Tlf. 61 24 71 10
Faks: 61 24 71 11
Epost:
Lillehammer@btlasservice.no

Møller Undall AS
Ringveien 3, Viklungsenteret,
2815 GJØVIK
Tlf. 06866, Faks: 61 13 61 01
Epost: firmapost@mu.no

Møller Undall AS
Storgt.136,
2615 LILLEHAMMER
Tlf. 06866, Faks: 61 05 17 01
Epost: firmapost@mu.no

HEDMARK

b&t Låsservice as
Midtstranda Postboks 4013,
2306 HAMAR
Tlf. 62 55 34 00
Faks: 62 55 34 01
Epost: hamar@btlasservice.no

b&t Låsservice AS
Sidevegen 9A, 2211 Kongsvinger
Tlf. 62 81 27 00

Lås & Sikring AS
Svartbekkveien 85 Postboks 384,
2411 ELVERUM
Tlf. 62 41 96 40
Faks: 62 41 96 49
Epost: firmapost@lassikring.no

OSLO

Access Lås og Nøkkel AS
Bergensveien 4B (Grorud Senter)
Postboks 123 Grorud, 0905 OSLO
Tlf. 22 82 00 50
Faks: 22 82 00 59
Epost: post@hjelpjeggvilinn.no

Aker Lås og Nøkkel AS
Brobekkeveien 105 , 0582 Oslo
Tlf. 07707, Faks: 22 65 48 00
Epost: post@akerlas.no

Eiendomssikring A/S
Strømsvn. 266,
Pb.51 Alnabru, 0614 OSLO
Tlf. 23 28 81 00
Faks: 22 32 55 20
Epost:
firmapost@eiendomssikring.no

Låsgruppen AS Oslo
Essendropsgt. 7 Postboks 5021
Maj., 0301 OSLO
Tlf. 22 95 58 00
Faks: 22 95 58 10
Felles tlf.nr.: 09145
Epost: post.oslo@lasgruppen.no

Låshuset Larsens Eftf. AS
Dronningensgt. 25, 0154 OSLO
Tlf. 22 47 75 75
Faks: 22 47 75 70
Epost: post@laashuset.no

Låsmester 1 Oslo AS
Kjøberggt.23, 0653 OSLO
Tlf. 22 70 90 90
Faks: 22 70 90 80
Epost: post@lasmester1.no

Låsspesialisten AS
Forretning: Grefsenvn. 15 (Sandaker)
PB 4232, Nydalen, 0401 OSLO
Tlf. 22 22 88 88
Faks: 22 22 78 78
Epost: post@22228888.no

Låssystemer AS
Tvetenvn. 164 Pb. 46 Tveita,
0617 OSLO
Tlf. 22 27 26 80
Faks: 22 27 99 44
Epost: firmapost@laassystemer.no

KeyWest Lås og Sikkerhet
Pilestredet Park 7 PB 7115
St.Olavsplass, 0130 OSLO
Tlf. 22 11 22 73
Faks: 22 11 22 74
Epost: stig@keywest.no

Mortens Låsservice
Rugveien 15, 0697 OSLO
Tlf. 908 65 670
Faks: 947 73 899
Epost: streitli@online.no

Møller Undall AS
Tvetenvn.152 , 0671 OSLO
Tlf. 06866, Faks: 22 75 90 70
Døgnvakt: 32 20 23 00
Epost: firmapost@mu.no

Møller Undall AS Avd, Rolf A.
Hemer A/S
Theresesgate 14 B, 0452 OSLO
Tlf. 06866, Faks: 22 38 00 89
Døgnvakt: 23 20 31 30
Epost: post@hemer.no

Norsk Nøkkelservice AS
Sinsenvn. 4, 0472 OSLO
Tlf. 22 04 07 50
Faks: 22 04 07 97
Epost:
post@norsknokkelservice.no

Oslo Lås & Nøkkelfix AS
Jens Bjelkesgt. 37, Pb. 2819
Tøyen , 0608 OSLO
Tlf. 22 68 15 88
Faks: 22 68 05 25

R. Nygaard AS Lås og Nøkkelservice
Bernt Ankersgt. 4, 0183 OSLO
Tlf. 22 20 12 31
Faks: 22 20 20 17
Epost: post@nygaard-las.no

Servicesentralen Lås og Nøkkel AS
Neuberggt. 21, 0367 OSLO
Tlf. 22 60 60 60
Faks: 22 60 60 60
Epost: info@lasesmed.no

Vakt Service Teknikk AS
Nydalsveien 15, 0484 OSLO
Tlf. 22 70 80 00
Faks: 22 70 80 99
Epost:
firmapost.oslo@vaktservice.no

Vrio Lås & Nøkkel AS
Chr. Krohgs. 2,
PB 9014 Grønland, 0133 OSLO
Tlf. 22 17 77 00
Faks: 22 17 88 00
Epost: mail@vrio.no

AKERSHUS

Flexi Lås & Gitter AS
Kveldroveien 4, 1407 Vinterbro
Tlf. 99 55 66 66
Faks: 64 97 77 03
Epost: post@flexisikring.no

Follo Lås og Glass-sikring AS
Jernbaneveien 2, 1400 SKI
Tlf. 64 87 69 70
Faks: 64 87 71 11
Epost: frank@follolas.no

Ingeborg Beslag og
Låssystemer AS
Holmstubbene 3, 2052 JESSHEIM
Tlf. 63 93 69 20
Faks: 63 93 69 24
Epost: post@ibl.no

Karl Jensen AS
Nittedalsgt. 12, Pb. 176, 2001
LILLESTRØM
Tlf. 63 89 22 30
Faks: 63 80 05 70
Epost: roy@karljensen.no

Låsservice AS
Billingstadsletta 14 Postboks 293,
1396 NESBRU
Tlf. 66 77 81 00
Faks: 66 77 81 01

Myhre Lås og Mek AS
Stasjonsveien 70 PB 66, 1482
NITTEDAL
Tlf. 67 07 30 10
Faks: 67 07 30 20
Epost: salg@myhre-laas.com

Romerike Lås-Service
Strømsveien 48/50,
2010 STRØMMEN
Tlf. 63 81 01 01
Faks: 63 80 20 54
Epost: postmaster@
romerike-laasservice.no

trygge rom as
Info-Rama Senteret Sandviksveien
184, 1337 SANDVIKA
Tlf. 67 80 80 80
Faks: 67 80 80 90
Epost: kontor@tryggerom.no

Møller Undall AS Avd.Bærum
Brynsveien 96, 1352 Kolsås
Tlf. 06866, Faks: 67 17 83 13
E-post: firmapost@mu.no

TEK Handel AS
Vestvollveien 8 Postboks 19,
2021 Skedsmokorset
Tlf. 64 83 01 30
Faks: 64 83 01 31
Epost: post@tekhandel.no

Follo Sikkerhetsservice AS
Osloveien 630,
1914 YTRE ENEBAKK
Tlf. 64 2 66 50, Faks: 64 92 66 51
E-post: post@follosikkerhet.no

ØSTFOLD

Holmens Eftf. Lås og Nøkkelservice
Pellygt. 32, 1706 SARPSBORG
Tlf. 69 15 47 05
Faks: 69 15 47 05
Epost: holmens_efft@hotmail.com

Lexow Låsservice AS
Jeløygaten 8 , 1532 MOSS
Tlf. 69 20 60 80
Faks: 69 20 60 81
Epost: lexow@09070.com

Låsgruppen Fredrikstad AS
Stabburvn. 16 Pb. 154 Østfoldhal-
len, 1662 ROLVSØY
Tlf. 69 33 91 60, Faks: 69 33 91
70 Felles tlf.nr.:09145
Epost: post@lasgruppen.no

Låsgruppen Fredrikstad avd
Halden
Oscarsgt. 1, 1771 HALDEN
Tlf. 69 18 78 58, Faks: 69 18 78
59 Felles tlf.nr.: 09145
Epost: post@lasgruppen.no

Låsgruppen AS, avd. Moss
Ekholtveien 114, 1522 MOSS
Tlf. 69 26 70 10, Faks: 69 26 90
70 Felles tlf.nr.: 09145
Epost: post.moss@lasgruppen.no

BUSKERUD

Brann & Låsservice AS
Høngt. 25, 3513 HØNEFOSS
Tlf. 32 12 45 40
Faks: 32 12 05 90
Epost: brannoglaas@online.no

Byggsikkerhet AS
Hermann Foss gt. 3 , 3611
KONGSBERG
Tlf. 32 73 10 93
Faks: 32 73 10 87
Epost: tostenb@online.no

Eiker Låsservice AS
Sundmoen Næringsområde,
3301 HOKKSUND
Tlf. 32 75 50 90
Faks: 32 75 50 91
Epost: post@els.no

Låsgruppen AS Drammen
Nedre Storgt 37,
Pb. 454, Brakerøy,
3002 DRAMMEN
Tlf. 32 80 98 00
Faks: 32 80 98 50-
Felles tlf.nr.: 09145
Epost: post@lasgruppen.no

Møller Undall AS
Hamborggt. 21 PB 3634,
3007 DRAMMEN
Tlf. 06866, Faks: 32 89 05 60
Døgnvakt: 32 20 23 00
Epost: firmapost@mu.no

VESTFOLD

Møller Undall AS
Klinestadmoeen 9,
3241 SANDEFJORD
Tlf. 06866, Faks: 33 43 00 35
Epost: firmapost@mu.no

Låsesmeden Larvik AS
Haraldsgate 6, 3256 LARVIK
Tlf. 33 13 93 93,
Faks: 33 13 93 99
Epost: arne@lasesmeden.no

Låsgruppen AS Sandefjord
Nedre Movei 4,
3215 SANDEFJORD
Tlf. 33 42 87 20,
Faks: 33 46 10 26
Felles tlf.nr.: 09145
Epost: post.sandefjord@
lasgruppen.no

Vakt Service Teknikk Vestfold AS
Kilengt.10 , 3117 TØNSBERG
Tlf. 33 00 34 80
Faks: 33 00 34 81
Epost: vsal-vestfold@
vaktservice.no

TELEMARK

Brann-og sikringservice AS
Gimlevn. 1 , 3915 PORSGRUNN
Tlf. 35 55 46 33
Faks: 35 55 30 30
Epost: lasesmed@
brann-sikringservice.no

Lås og Beslag AS
Ulefossveien 40, 3730 SKIEN
Tlf. 35 52 79 90
Faks: 35 52 79 91
Epost: post@laasogbeslag.no

Låsspesialisten Kragerø AS
Postboks 243, 3791 Kragerø Kal-
stadveien 7, 3770 KRAGERØ
Tlf. 35 98 11 76
Faks: 35 99 12 76
Epost: post@lk.no

RETURADRESSE:
Norske Låsesmeder
Pb. 107, 1332 Østerås

DORMA Tello

Trygghet – manipulasjonsbeskyttelse

Vi på DORMA er stolte av å kunne informere om at flere av våre låskasser nå er blitt godkjent i h.h.t. SS 3522 med den nye og strengere kompletteringstesten TR 29 for manipulasjonsbeskyttelse.

Låser i h.h.t. SS 3522, utgave 3 kan ikke lengre klassifiseres som en godkjent lås ved nysalg / nymontering.

DORMA – et sikkert valg

DL 913